

СЪЮЗ НА ГЕОДЕЗИСТИТЕ И
ЗЕМЕУСТРОИТЕЛИТЕ
В БЪЛГАРИЯ

Уважаеми колеги и приятели, драги гости,

- Както вероятно знаете, от **Комитетът за сътрудничество между европейските геодезисти, (Comitee de Lieson du Geometres in Europe- CLGE** съвместно с NSPS от САЩ и FIG, беше решено да се организира годишно световно събитие, наречено "Глобален ден на геодезистите".

- Бе определен ден: 21 март всяка година. Дори и да е неделя, счита се, че няма причина да не се празнува. Този ден винаги попада в рамките на седмицата на националните геодезисти, празнувана в САЩ и CLGE премества ежегодното честване на **Денят на Европейския геодезист и геоинформатик** на този ден под името **Световен ден на геодезиста**.

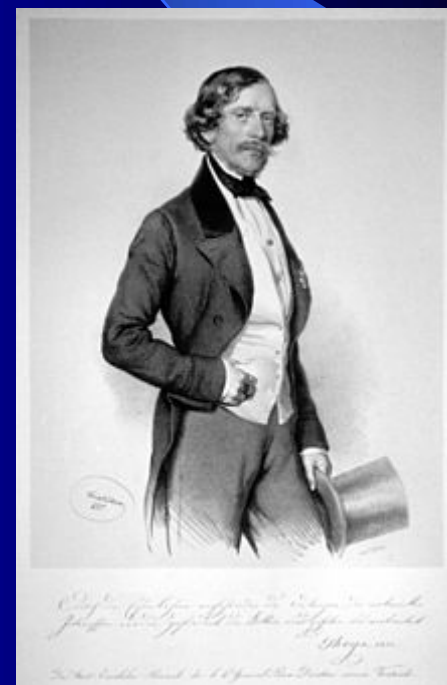
- Така, че Първото издание на Световния ден на геодезиста се провежда днес на 21 март 2018 г.
- Беше решено първото честване на този официален празник да бъде посветено на един голям, но сравнително малко познат (у нас почти непознат) учен и специалист **Карл Ритър фон Гега.**

- Днес на тази дата и в България, СГЗБ като член на CLGE също организира честването на този световен празник. С това продължаваме една чудесна традиция.

**Имам честта да да Ви поздравя с
това голямо събитие.**

- **Нека да ни е честит празникът Световен
Ден на Геодезистите! Да ни е честито
също настъпването на пролетта!
Позволете да Ви представя кратко есе,
посветено на Карл Ритър фон Гега -
наричан Брилянтният пионер на
железопътната епоха.**

Карл Ритър фон Гега

Карл Ритър фон Гега

- или Карло Гема е албано-австрийски благородник и дизайнер на железопътната линия Семерринг (Semmering) от Глогнитц (Gloggnitz) до Мурцушлаг (Mürzzuschlag).
- По своето време той е бил най-известният от австрийските железопътни инженери, геодезисти и архитекти.

Биография и дейност

- Карл Гега е роден на 10 януари 1802 г. във Венеция като Карло Гема и е син на родители от албански произход. Баща му, Антон Гема, е офицер в австрийската флота на правителствената служба. Синът учи в Падуа. Предвижда се той да стане военен офицер като баща си, но скоро стана ясно, че неговият математически талант надминава любовта към морето.

Университета в Падуа

- След като посещава военния колеж, едва на петнадесет години той постъпва в Университета в Падуа, където само след една година се дипломира като инженер и архитект, а още една година по-късно, на 17-годишна възраст, получава докторска степен по математика.

Първи книги

- През 1833 г. Карл публикува първия си учебник. Същата година издава и първата си специална книга.

Начало на кариерата

- Бил е назначен към Имперския съвет по обществени сгради, когато железопътното движение, развиващо се в цяла Европа, привлича вниманието му. Започва своята инженерна кариера с пътно и водно инженерство, предимно пътни и хидротехнически съоръжения и сгради във Венеция .

- От 1836 до 1840 г. е строителен надзорник на железопътната линия от Бърно до Бреклав, т.нар. Северна железопътна империя Фердинанд .

- Наред с други неща той участва в изграждането на "Strada d'Alemagna", пътят от Тревизо до Кортина д'Ампецо . В периода от 1836 до 1840 г. е ръководител на участъка от Лунденбург до Бърно (Кайзер-Фердинанд-Нордбан) . През това време (1836-1837) той също изучава железопътни линии в Англия и други европейски страни.

"Южната държавна железница"

- През 1842 г. той е поканен във Виена да участва в планирането на "Южната държавна железница" Виена-Триест. По това време железопътната гара Виена-Глогниц, построена от барон Сина, вече е в експлоатация. Засега Гега е трябвало само да ускори изграждането на линията Мурцушлаг-Грац. На откриването на линията той самият лично управлява локомотива.

През 1842 г. Гема става генерален директор

- по планирането на бъдещата южна железопътна линия, Във връзка с това същата година заминава на проучвателна екскурзия до Съединените щати, за да изучи местните планински железници. Наблюденията, натрупани по време на това пътуване, не само се вписват в планирането и изграждането на железопътната линия Semmering, но са основа и на негови публикации. Публикациите му са отпечатани паралелно в немски и в идентични италиански и френски издания.

Кариерната му пътека

- изглежда предварително определена от компанията SM Rothschild, която е придобила привилегията да построи линията Кайзер-Фердинандс-Нордбан през март 1843 г. Реализацията на проекта е в ръцете на венецианеца Херменид Францескони, който го познава от ранна възраст и най-напред го довежда във Виена, а след това го изпраща на учебни пътувания из цяла Европа.

- В Нюкасъл Гега посещава "Бащата на локомотива" Стивънсън, който проявява истински ентузиазъм към железопътната линия. Това активира Гега. В Белгия за пръв път той вижда железопътни траверси, такива, каквито са днес, и успешно агитира за използването им в проекта "Нордбан".

- Най-трудната задача, която стои пред него е: **преодоляването на Семерринг**. След завръщането си в Австрия държавната железопътна управа му възлага да изгради жп линия на юг, от Мурцушлаг през Грац до Триест. Държавната железница той започва с проектирането на тази железопътна линия. Железопътното пресичане на Семмеринг е смятано от много от неговите съвременници за технически сложно, скъпо дори невъзможно.

Правилната ориентация

- Един друг архитект Дух Йохан също имал идея за влак над прохода, но все още голяма част от професионалния свят е убеден, че е невъзможно да се преодолее височината от 895 метра с наклон до 25 % с обикновени
- локомотиви. Но Гега е твърдо убеден, че това е осъществимо чрез правилна ориентация, в което той се е убедил по време на проучвателните пътувания, включително в Америка.

Преодоляване на Semmering

- През 1844 г. Гега вече е изготвил проект за преодоляване на Semmering чрез железопътен транспорт, който да осигурява операцията с конвенционални парни локомотиви, без зъбчати релси или тунели. Дори още преди да бъде взето решение за строежа, той започва да разработва конструкции на локомотиви, които да могат да преодолеят такива наклони.

СЕМЕРРИНГ

- Точно в революционната година от 1848 г. започва огромният публичен спор за железопътната линия Семерринг. Дори Стивънсън е изразил мнението, че т.н. "адхезивна мрежа" никога не би могла да преодолее подобен наклон. Друг един учен Негрели имал същото мнение и разработва проекта за Шпитцкербан ("Spitzkehrbahn"), който Гема нарича една гениална грешка.

- *Изграждането на първата европейска планинска железопътна линия над прохода Semmering в Долна Австрия, е ръководено изцяло от Карл Ритър фон Гега .*

*ВИАДУКТЪТ на железопътната
линия Semmering над Kalte Rinne е
също негово дело.*

- Строежът на Semmeringbahn започва през 1848 година.
- Железницата над Семерринг е направила доктор Карл Ритър фон Гега известен, но дори и без нея той е щял да бъде един от най-важните инженери на своя век.

1850

- През 1850 г. - още преди завършването си - Гема става директор на Главна дирекция "Строителство на държавните железници" и е повишен до **върхов** статут. През 1850 г. е търгът за закупуване на **ЛОКОМОТИВ**.

- Дори преди да бъдат тествани четирите регистрирани модела, през август 1851 г. на Гега му е предоставена възможност да излезе сам с локомотив, заимстван от държавните железници. Той преодолява склона, без предвиденото разпръскване на пясък да е в действие.

- Неговите колеги (на Гега) никога не са изглеждали толкова щастливи:
"Благодаря на Бога, че успях" - казва той отново и отново.

ПРОБЛЕМИ

- Гега си е имал също проблеми. Негови опоненти съвсем открито се обявяват против него, заявяват, че заличава държавна собственост, че неговият план е фалшив и е поискана анкетна комисия срещу него.
- Но младият император Франц Джоузеф се доверява на дръзкия проектант, издига го през 1851 г., като го назначава за началник на Централната дирекция по железопътно строителство. Решаващ фактор е решението на имперската комисия през пролетта на 1849 г.: "Железопътната конструкция над Семмеринг ще продължи."

През 1851 г. Гига е обявен за рицар (Ритър)
заради службата си в страната.

- През 1853 г. е ръководител на планирането на цялата железопътна мрежа на хабсбургската монархия или на Австро-Унгарската империя. Впоследствие Карл фон Гега е назначен да ръководи проектирането и изграждането на други железопътни линии, включително и железопътната линия в Трансилвания .

На 12 октомври 1853 г.

- в Kalten Rinne е преодоляна последната пропаст. На 23 октомври е направено първото изпитание по целия 41-километров маршрут. "Вече няма преграда в Алпите", пише ентусиазирано "Wiener Zeitung". Трудната конструкция е могла да бъде ускорена, въпреки силното противопоставяне и е открита през 1854 г.

Височайши посещения

- На 12 април 1854 г. Гега поканва императора в Semmering и му обяснява трасето с неговите 16 виадукта и 15 тунела (общо 4,5 километра). Един месец по-късно, три седмици след сватбата си, пристигнала и императрица Елизабет. На 17 юли 1854 г. минава първият редовен пътнически влак, а на 15 август оперира първият бърз влак.

Австрия пионер

- Австрия става пионер в изграждането на планински железопътни линии с непрекъснати, дълги стръмни рампи.
- От 1855 до 1857 г. Карл Ритър фон Гега построява последната част от Южната железопътна линия Любляна-Триест.

- През 1856 г. Бонският виадукт, един от най-внушителните железопътни мостове на епохата, е построен съгласно проект на фон Гема като част от Австрийската южна железопътна линия от Виена до Триест.

- На 27 юли 1857 г. става възможно да се отвори целият маршрут Виена-Триест. При пресичането на Лайберхарския масив има по-големи проблеми, отколкото Семерринг, което Гега вече е предвидил.
- Пресичането на долината във Франзендорф надхвърля размерите на Семерринг.

В качеството си на главен инженер

- той оглавява строителната секция Rabensburg-Brünn и е ръководител на 14 000 работници. Той също така е натоварен с планирането на маршрутите Лунденбург-Оломоуц-Прага и Бърно-Прага. С дългия 637 метра "Виадукт Бърно" той създава първия сводест железопътен мост в Австрия. В Тирол е построил високи планински пътища като тези в "Вал Сугана" и тези над "Финстермюнцпас" и "Верижния мост" в Мори на река Адиге.

ПРИЗНАНИЕ

- Неговият до голяма степен неизвестен публичен живот е бил обект на пет романа и многобройни митове. Реално животът на Гега е изпълнен с чест и достойнство. Бил е представител на Австрия на дебатите по Апенинския тунел. Възложено му е също да направи проекти за трансилванската железопътна мрежа. Част от историческия материал за него се е запазил в къщата на неговото семейство в Ориаго.

Смъртта на Гега

- На 14 март 1860 г. Гега умира от туберкулоза в дома си във Виена. Той никога не е бил женен, единствената му любов е животът му на бащината му земя, за която той, венецианецът, винаги е признавал със скромна увереност: "**Аз съм италиански австриец**". Погребан е в гробището на Вяхрингер (Währinger). Надгробният му паметник е запазен в гробницата на парка, носещ същото име. По-късно е препогребан в централното гробище на Виена.

*Гробницата и паметникът на Гега в
Централния гробищен парк, Виена.*

Паметникът на Ghega на гара Semmering

ПОЧЕСТИ

- Карл фон Гема е изобразен върху австрийската 20- шилингова

банкнота от 1967 г. Неговият портрет е отпечатан на лицевата страна на банкнотата.

Железопътната линия Semmering е посочена на гърба на банкнотата.

ПОЧЕСТИ

- Карл Гега е почетен гражданин на град Триест (1857). Неговият бюст може да се види в преддверието на Техническият музей.
- Към неговия дом (Lugeck 7 в 1-ви район), е прикрепена паметна плоча, а улица в 3-ти район е именувана на неговото име.
- Паметникът на Гега на гара Семерринг
- Имена на улица (*Ghegastraße*): в 3-ти район на Виена, в Marchtrenk, в Knittelfeld, в 4-ти район на Грац, във Винер Нойщад.

ПОЧЕСТИ

- През 2012 г. се появява специален пощенски печат на Austrian Post за 210-ия му рожден ден.
- Специален пощенски печат 1952 г., 150 години от рождението на Ing. Карл Ритър фон Гега).
- Исторически изображения на Карл Ритър фон Гега (IMAGNO).

Литература Избрани 14 публикации

- Железопътната гара Балтимор-Охайо над планините Alleghany със специално внимание към условията на наклона и кривината. - Виена, Kaulfuß Prandel 1844.
- Dell 'Ottanto a diottra: Стемплено геодезическо устройство в цилиндричната крива. - Венеция, Merlo 1833.

Литература

- Живописен атлас на железопътната линия над Semmering. Виена, Gerold 1854.
- За северноамериканския мостов строеж и изчисляването на плаваемостта на мостове Howeschen. Виена, Каулус Прандел 1845.

Литература

- Общ преглед на основния прогрес на железопътната система в Jahrzehende 1840-1850 и резултатите от тестовите изпитания на част от държавната железопътна линия в Semmering в Австрия. Виена, Sollinger 1853.

Литература

- Овладяването на ландшафта, каталог на изложбата, Gloggnitz 1992
- Алфред Нил: Карл Ритър фон Гега: живот за железниците в Австрия. Виена, Pospischi 1977
- Günter Dinhobl: Günter Dinhobl: железопътната линия Semmering – изграждането на първата високопланинска жп линия в света. Виена, Олденбург, 2003

Литература

- Нова австрийска биография
- Австрийски биографичен речник
- Хърбърт Грасингер: В стъпките на Гема покрай историческия Семерринг бан (Semmeringbahn): пътеводител. Ternitz, Höller 1998
- Алдо Рампати: Карло Гега: il cavaliere dei alpi. Триест, Итало-Свево-издателство. 2002

Литература

- Волфганг Пап: Световно наследство на ЮНЕСКО; Железопътната гара Семерринг: 150-та годишнина на ж.п. линията Семерринг 1854-2004. Semmering, туризъм NÖ Süd 2003
- Волфганг Страуб: Карл Ритър фон Гега. Брилянтният пионер на железопътната епоха; Грац, Щирия 2004.

- Нека отдадем заслужена почит на тази забележителна личност и да си пожелаем да има повече такива специалисти, както понастоящем, така и в бъдеще.

● БЛАГОДАРЯ ЗА
ВНИМАНИЕТО!